

ИЗВОРНОТО КОМБИНИРА

Мешањето на исток и на запад во урбаниот простор на еден град не е така честа појава во светот. Но, Скопје ја имало таа специфика која до ден - денес е зачувана.

Во нашиот град е актуелна тенденцијата кон еден вид егзотика, која всушност била присутна во секое време, само се трансформирала, видоизменувала. Денес има наплив од угостителски објекти и ресторации, и тоа не само во стариот дел од градот, Чаршијата, туку и на десната страна на Вардар, кои во една лежерна атмосфера ви ги нудат боите и мирисите на далечните предели и пространства, пред сè, на Ориентот.

Но, не станува збор само за Ориентот, туку за една широка лепеза која би значела враќање кон природата, изворното, фолклорот. Да спомнеме само дел од нив: "Ориент", "Харем", "Њу ејџ", "Кула", "Т'га за југ", "Пивница Ан", "Ден и ноќ"... Ќе седнете во нив и ќе се насладувате: од "софистицираната" арома на изминатите времиња, од традицијата, од заборавениот допир со природата инкарнирана во некој егзотичен, рустикален предмет. А, во последно време - и во сè поприсутните танчерки и ориенталниот танц.

Можете да се напиете чај од ѓумбир, но и чај "волшебна флејта", или чај кој ве потсетува на далечните авантури и незаборавни доживувања.

Така, седите во Скопје, и сивото секојдневие го заменуваат со розови сништа, за некои далечни предели, кои сепак само виртуелно ги допирате. Дури и во (пост)модерните кафулиња ќе најдете катче или некаква реликвија, која ќе ви асоцира на минатото, и ќе ве врати назад во времињата.

Не случајно во Скопје, монументалните објекти, какви што биле карван - сараите, во своето име го содржат и зборот "ан". Куршумли-ан, Капан-ан, Дева-ан, Сули-ан, Табак-ан, Курчи-ан, а подоцна и Димчев-ан, Јанчев-ан, Фенерли-ан, Доротеј-ан... Покрај просториите за сместување на стоката наменета за продажба и трговија и собите за пренокување, постоеле посебни угостителски катчиња кои работеле под посебен режим на градските власти. Точно се знаело нивното работно време и она што во нив како храна и пијалак можело да се добие. Секое излегување надвор од нормите било строго санкционирано.

Во седумдесеттите и осумдесеттите години од деветнаесеттиот век, како и во првите децении од дваесеттиот век, Скопје видно го изменил "имиџот" во однос на кафеаните и другите угостителски објекти како урбани феномени. Модернизацијата и европеизацијата на градот не можеле да го одминат и овој домен, така што биле изградени и првите посовремени хотели.

Тие први хотели биле едноставни и неудобни, бидејќи тие, главно, биле преадапти-

рани од старите анови или постарите објекти, кои претходно не служеле за таа намена. Но, подоцна биле изградени и специјални, современи објекти, особено во времето кога дел од европската техничка интелигенција учествувала во градењето на првата Скопје-Солун, и на првата Железничка станица од 1873 година. Во Скопје, од секогаш постоеле "егзотични" имиња на хотели, кафеани и ресторации (но и бордели), кои го привлекувале вниманието со нивната звучност: "Париз", "Лондон", "Европа", "Москва", "Русија", "Бристол", "Маргер", "Кермес", "Меркез", "Марс", "Венеција", "Ханибал", но, и такви со "домашен шмек" и препознатливост - "Зора", "Крушево", "Македонија", "Пелистер", "Идадија"...

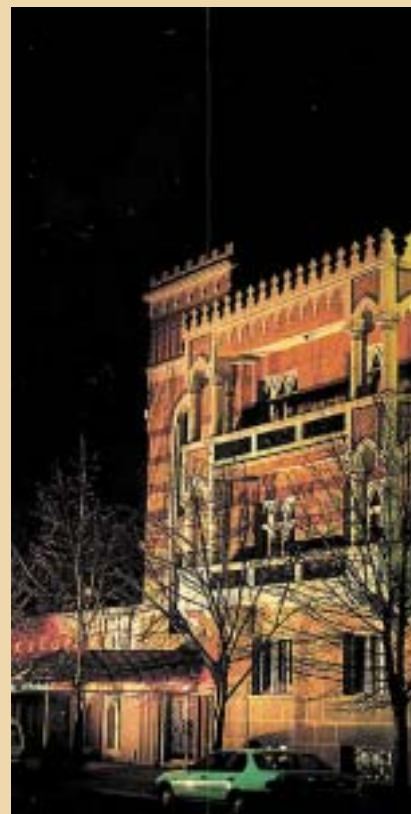
Градот во кој живеаме денес можеби ја има последната шанса да направи автентична симбиоза меѓу старото и новото. Да ги зачува старите "урбани оази", како што се Ново маало, Маџар маало, Дебар маало... Со соодветни урбанистичко-архитектонски и инфраструктурни зафати и подновувања да ги претвори во "земен рај" во кој, покрај другото, ќе има посебно место за специфични угостител-

ски содржини, како што нив ги има во познатите светски центри.

Тие речиси се наоѓаат во центарот на градот, но можат да бидат инкарнација или ре-

ГРАДСКИТЕ КАФУЛИЊА

АРАПСКИОТ СТИЛ СЕ

Danilo
KOCEVSKI

НО СО ОРИЕНТАЛНОТО

НОЌНИОТ ЖИВОТ ВО МЕТРОПОЛАТА ИЗОБИЛУВА
СО ЕГЗОТИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ

инкарнација на едно специ-
фично мирно градско живее-
ње. Да не зборуваме за Ста-
рата чаршија, за чијашто ре-
витализација деновиве толку
многу се говори, која веќе

постои како компактно јадро,
но засега без соодветни со-
држини. Таа е надвор од на-
селбите и од "бетонските" жи-
веалишта, а тоа е предност ко-
ја треба да се искористи, осо-
бено во вечерните часови ко-
га и почнува ноќниот живот.

Но, животот си тече и не мо-
же бесконечно да се чекаат
"проблематичните" урбанистички
планови (проблематично е што
постојано никнуваат чудни
зданија). Поради тоа, во одделни
маала, самиот живот веќе ја прави
симбиозата меѓу старото и новото.
Во Старата чаршија, до грандиозно-
то здание на хотелот "Арка",
во самото нејзино "подножје",
се наоѓа кафулето "Харем".
Ултрамодерно здание во ком-
бинација со Ориентот и егзо-
тиката.

Сега тоа е случајност, но
како и во поголемите европ-
ски и не само европски гра-
дови, соодносите меѓу ста-
рото и новото треба да имаат
соодветна урбанистичка и ар-
хитектонско-естетска логика.
Во Дебар маало можете да го
пробате традиционалниот спе-
цијалитет "дебармаалско ма-
кало", но во друга ресторација
да уживате во средоземно-
морските "фрути ди море". Во
близината на монументалниот
"Холидеј ин", во малите ку-

ќички и бившите дворови од
Ново маало, се наоѓа кафу-
лето "Кула". Особено е посе-
тено од младите, кои исклу-
чително уживаат во тој стар
скопски амбиент. Тоа е еден
од неповторливите начини
тие да ја почувствуваат ду-
шата на старо Скопје. И вооп-
што во духот на нашата тра-
диција, со ненаметлива етно
музика, и за чудо, сè уште оп-
стојува живиот блесок на ста-
рите, сронети фасади.

- Зошто ова кафуле се вика
"Кула"? Ги прашувам младите

со кои почесто седам. - Овде
немало високи кули.

Тие се насмевнуваат и го
даваат единствено можниот,
логичен одговор: Не, не ста-
нува збор за обична, туку за
духовна кула. Тоа е еден вид
духовен вознес, духовно воз-
вишување.

Можеби таквото духовно
возвишување, што се однесу-
ва до нашите градски фено-
мени, денес веќе ни е попот-
ребно од било кога и да е. ●

ПОПРИСУТЕН ВО СКОПЈЕ

